

MASARYKOVA UNIVERZITA
Fakulta sociálních studií
Katedra politologie

Pokyny pro úpravu seminárních prací

Brno 2008

Katedra politologie FSS MU se z důvodu opakujících se formálních nedostatků seminárních prací rozhodla vytvořit doporučující pokyny pro jejich vypracování. **Závaznost těchto pokynů určuje přednášející každého předmětu.**

I. STRUKTURA SEMINÁRNÍ PRÁCE

1. Titulní strana
2. Obsah práce
3. Vlastní text práce
4. Seznam literatury
5. Přílohy

1. Titulní strana (vzor viz Příloha č. 1)

Jedná se o samostatnou úvodní stranu, která slouží k identifikaci práce a jejího autora (obsahuje název univerzity, fakulty, katedry; jméno, učo, obor, druh studia, imatrikulační ročník; název práce, předmět, žánr; místo a datum vypracování). Titulní strana se nepovažuje za samostatnou stranu, a proto se nečísluje ani neuvádí v obsahu práce.

2. Obsah práce

Následuje po titulní straně a je standardní součástí práce (u prací kratšího rozsahu je volitelný).

Obsah práce uvádí přehlednou formou strukturu celé práce. Tvoří jej názvy jednotlivých kapitol, podkapitol a případných příloh textu, a to včetně uvedení jejich stránkování. V zájmu zachování přehlednosti a stručnosti není nutné uvádět do obsahu všechny podúrovně textu.

3. Vlastní text práce

Tvoří obsahové jádro práce a je tematicky členěn na jednotlivé úrovně, resp. kapitoly, podkapitoly a odstavce. Jeho nedílnou součástí jsou úvod, závěr a poznámkový aparát.

- a) Úvod a závěr obecně představují klíčové části odborného textu. Musí se obsahově vztahovat k práci jako celku a jejich rozsah by měl odpovídat celkovému rozsahu práce. Obě části by měly být jednoznačně odlišitelné od dalšího textu (např. uvedením nadpisu, odstavcem atd.).
  - a. Úvod – nastiňuje téma, cíle, metody, hypotézy, strukturu práce, hodnocení dosavadního zpracování tématu a použitých zdrojů práce včetně jejich dostupnosti.
  - b. Závěr – shrnuje předcházející argumentaci, dosažené závěry, cíl práce, hypotézy, nabízí další otázky k tématu (směr dalšího výzkumu) atd. Úvod i závěr by měly být navzájem v souladu.

b) Poznámkový aparát/poznámky

- a. Poznámkový aparát slouží 1.) k vedení odkazů bibliografických citací (viz část III), nebo 2.) k vedení doplňujících vysvětlivek/komentářů k hlavnímu textu (např. vypsání zkratk, vysvětlení termínu atd.); tyto komentáře mohou vést ke zkvalitnění textu, ale musí se používat v adekvátní míře, aby nevytvářeli paralelní text k hlavnímu textu.
- b. Uvádí se zpravidla ve formě čísla horního indexu přímo v textu, které odkazuje na vlastní text poznámky. Ten je možné psát buď pod čarou na příslušné stránce, nebo ve vysvětlivce na konci kapitoly či celého textu.
- c. V případě, že autor v práci nepoužívá odkazy bibliografických citací (tzn., necituje žádnou literaturu ani jiné zdroje; např. v eseji), případně používá k zápisu odkazů anglosaský způsob (viz část III, bod 10), nemusí být poznámkový aparát veden.

4. Seznam literatury (tzv. soupis bibliografických citací)

Obsahuje seznam veškeré v práci použité literatury a zdrojů. Je umístěn za vlastním textem (příp. za poznámkami psanými na konci textu) a zpravidla je řazen abecedně (viz část III, bod 8).

V praxi se vyskytují různá označení této části (*Seznam použité literatury a pramenů*, *Seznam bibliografických citací*, *Použitá literatura*, *Literatura* atd.).

5. Přílohy

Obsahují doplňující části práce (např. tabulky, grafy, rozhovory, tabulky atd.) a jejich seznam by měl být uveden v obsahu práce. Jsou umístěny za seznamem literatury a nepočítají se do stanoveného rozsahu práce.

II. FORMÁT TEXTU A STYLISTIKA

6. Formát textu

- a) Seminární práce se píše ve formátu textového editoru Microsoft Office Word (příp. v jiném kompatibilním, ne však ve formátu PDF), a to se standardním rozvržením strany (formát papíru A4, okraje 2,5 cm, zarovnání do bloku). Ve vlastním textu se používá jednotný typ písma a řádkování (např. Times New Roman nebo Arial, velikost 12, řádkování 1,5).
- b) Rozsah textu je stanoven pokyny vyučujícího, resp. typem psaného textu. Určuje se počtem slov (včetně předložek a spojek), případně počtem znaků či tzv. *normostran* (zkratka NS). Standardní normostrana má 1800 znaků včetně mezer, přičemž vymezení NS slouží výhradně ke zjištění rozsahu práce, nikoliv ke skutečné úpravě formátu jedné strany v textovém editoru na 1800 znaků.
- c) Do rozsahu/délky práce se počítá: vlastní text (včetně úvodu a závěru) a poznámkový aparát. Ne titulní strana, obsah, seznam literatury a přílohy.

7. Stylistika

Jazyková kultura odborného textu představuje jedno z jeho základních kvalitativních hledisek. Zejména je třeba věnovat pozornost následujícím doporučením:

- a) Používání spisovného jazyka (vyvarovat se hovorových a expresivních výrazů, překlepů, chyb v interpunkci, pravopisných a gramatických chyb). Pokud je práce psána v jiném než rodném jazyce, je vhodné překontrolovat si text od rodilého mluvčího.
- b) Zpravidla se používá tzv. *autorský plurál* (1. os. mn. č.) či neosobní vyjadřování (pasivní konstrukce).
- c) Vyvarovat se používání tzv. „vycpávkových obrátů“ typu „myslím si“, „podle mého názoru“, „v tomto já osobně vidím“, „lze konstatovat“, „zdá se, že“, „je zajímavé, že“ atp.
- d) Cizí slova a odbornou terminologii používat v odpovídající míře a zejména ve správném významu.
- e) Vyvarovat se složitých větných konstrukcí – důraz by měl být položen na srozumitelnost textu.
- f) Nepřejímat jazykový styl používaných zdrojů – zachovat si odstup a vlastní styl vyjadřování.

III. VEDENÍ BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZŮ A CITACÍ

8. Bibliografické odkazy a citace

Slouží k zaznamenání a přesné identifikaci použité literatury a dalších zdrojů v odborném textu.

- a) Odkaz – stručná forma citace vsunutá do vlastního textu nebo připojená jako poznámka/vysvětlivka pod text, na konec kapitoly nebo na konec celého textu.
  - a. Odkaz slouží k identifikaci publikace (může se používat bez seznamu literatury; v tom případě musí obsahovat všechny nezbytné prvky pro identifikaci zdroje).
  - b. Pokud se používají odkazy spolu se seznamem literatury, musí obsahovat údaje zajišťující jednoznačné korespondování/identifikaci mezi příslušným odkazem a citací.
- b) Citace – jsou úplným zápisem použité literatury a zdrojů uváděným samostatně za textem v tzv. *soupisu bibliografických citací* (tzn., v Seznamu literatury). Zpravidla se řadí abecedně (podle prvního uvedeného prvku – příjmení autora), příp. se ještě mohou dělit podle druhu zdroje (např. na knižní, periodika či internetové zdroje).

9. Norma vedení bibliografických odkazů a citací v ČR

Základní pravidla vedení bibliografických odkazů a citací v rámci České republiky vycházejí z mezinárodních norem ISO 690-1 a 690-2, které jsou v ČR vedeny jako ČSN ISO 690 (*Bibliografické citace: Obsah, forma a struktura*) a ČSN ISO 690-2

(*Informace a dokumentace – Bibliografické citace – Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části*). Obě uvedené normy jsou dostupné v elektronické podobě na stránkách Ústřední knihovny FSS (<http://knihovna.fss.muni.cz/KnihovnaFSS/eiz.php>, v sekci Elektronické zdroje, položka Normy ČSN), případně na <http://www.boldis.cz/citace/citace2.pdf>.

- a) Používané prvky při vedení bibliografických odkazů a citací – příjmení, jméno (primární odpovědnost); název titulu; editoři, překladatelé atd. (podřízená odpovědnost); číslo vydání; nakladatelské údaje (název, místo vydání, rok vydání); rozsah – počet stran; standardní číslo – ISBN.
- b) Požadované prvky odkazů i citací jsou do značné míry pohyblivé/volitelné. Vždy ale musí být splněna zásada, že na jejich základě jsou použita literatura a zdroj jednoznačně identifikovatelní (lze je bez problému nalézt). Stejně tak i z odkazu musí vyplývat jeho souvislost s konkrétní položkou/citací v seznamu literatury, aby nedošlo k záměně za jinou.
- c) Volba používaných prvků a podoba jejich zápisu musí kromě respektování obecných zásad stanovených v ČSN vždy splňovat požadavky konkrétního druhu textu (ty stanovuje např. vyučující, katedra, vědecká instituce, editor sborníku, redakce odborného periodika atd.).
- d) Volba používaných prvků a podoba jejich zápisu se také může do určité míry lišit v závislosti na druhu zapisovaného zdroje (monografie, sborník, příspěvek v časopisu, dokument atd.). (Viz Příloha č. 2).
- e) Bibliografické odkazy a citace musí být v jednom textu vedeny jednotně na základě jedné normy, přičemž každý odkaz či citace musí obsahovat všechny stanovené prvky. Každý odkaz či citace představuje samostatný celek, který se zakončuje tečkou.

10. Metody zápisu bibliografických odkazů a citací

- a) Anglosaský způsob – uvádění tzv. prvního prvku a data přímo v textu v závorce (zpravidla na konci věty před tečkou). (Viz Příloha č. 2).
- b) Německý způsob – odkaz se uvádí v poznámce pod čarou na příslušné stránce nebo ve vysvětlivce na konci kapitoly či celého textu. Ve vlastním textu je uvedeno pouze číslo dané poznámky, a to zpravidla formou horního indexu.
- c) Metoda číselných citací – ve vlastním textu jsou zdroje zastoupeny čísly v závorkách, přičemž čísla zdrojů jsou určována pořadím, v němž byl každý zdroj poprvé použit. Při opakování zdroje se následně uvádí vždy stejné číslo jako při jeho prvním použití. V seznamu literatury jsou pak citace uspořádány podle výsledného číselného pořadí, nikoliv podle abecedy.

11. Další příklady a postupy vedení bibliografických odkazů a citací

- a) Projekt bibliografické citace – Generátor citací (www.citace.com)
- b) Časopis Středoevropské politické studie (www.cepsr.com/edit.php)
- c) Časopis Obrana a strategie (www.defenceandstrategy.eu/cs/pokyny-pro-prispevatele.html)

Příloha č. 1 – Vzor titulní strany

MASARYKOVA UNIVERZITA

**Fakulta sociálních studií
Katedra politologie**

Jan Novák (UČO 11111)
Mezinárodní vztahy a evropská studia – Politologie
bakalářské studium
imatrikulační ročník 2005

Postavení prezidenta dle Ústavy ČR

Politický systém ČR (POL 108)

Seminární práce

V Brně 1. 10. 2008

Příloha č. 2 – Doplněná citační norma Politologického časopisu¹

Monografie (jeden až tři autoři)

(Odkaz v textu)

(Příjmení Rok), (Příjmení Rok: strana), (Příjmení a Příjmení Rok: strana)
(Novák 2003), (Novák 2003: 35), (Novák a Novák 2003: 35)

(Citace v seznamu literatury)

Příjmení, Jméno. Rok. *Název*. Místo vydání: Vydavatelství.

Novák, Petr. 2003. *Politické strany v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Novák, Petr a Novák, Pavel. 2003. *Politické strany v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Monografie (více než tři autoři)²

(Odkaz v textu)

(Příjmení et al. Rok: strana)
(Novák et al. 2005: 136)

(Citace v seznamu literatury)

Příjmení, Jméno et al. Rok. *Název*. Místo vydání: Vydavatelství.

Novák, Roman et al. 2005. *Základy politologie*. Praha: Nová vlna.

Sborník

(Odkaz v textu)

(Příjmení, ed. Rok: strana)
(Novák, ed. 2000: 168)
(Novák a Chromek, eds. 1999: 68)

(Citace v seznamu literatury)

Příjmení, Jméno, ed. Rok. *Název*. Místo vydání: Vydavatelství.

Novák, Pavel, ed. 2000. *Politické systémy v zemích východní Evropy*. Praha: Academia.

Novák, Pavel a Chromek, Jan, eds. 1999. *Politické systémy v zemích východní Evropy*. Praha: Academia.

Příspěvek ve sborníku

(Odkaz v textu)

(Příjmení Rok: strana)
(Novák 2000: 97)

(Citace v seznamu literatury)

Příjmení, Jméno. Rok. „Název příspěvku.“ In: *Název sborníku*. Ed. Jméno, Příjmení editora. Místo vydání: Vydavatelství, stránkování.

Novák, Pavel. 2000. „Politický systém Ukrajiny.“ In: *Politické systémy v zemích východní Evropy*. Ed. Pavel, Novák. Praha: Academia, 83-100.

¹ Závaznost jejího používání se řídí pokyny vyučujícího.

² Jsou-li v citovaném zdroji více než tři autoři, uvádí se pouze první, nebo první dvě či tři jména. Vynechá-li se jedno a více jmen, připojuje se za poslední uvedené jméno zkratka „et al.“ (et alii), případně její český ekvivalent „aj.“ (a jiní).

Článek v periodiku

(Odkaz v textu)

(Příjmení Rok: strana)

(Studený 2007: 24)

(Citace v seznamu literatury)

Příjmení, Jméno. Rok. „Název příspěvku.“ *Název periodika* ročník, číslo, stránkování.
Studený, Roman. 2007. „Občanská společnost v České republice.“ *Politologický časopis* 14, č. 2, 20-38.

Článek v internetovém periodiku³

(Odkaz v textu)

(Příjmení Rok: případně strana)

(Novotný 2008)

(Citace v seznamu literatury)

Příjmení, Jméno. Rok. „Název příspěvku.“ *Název periodika* ročník, číslo, případně stránkování (cit. YYYY-MM-DD). (Internetová adresa).

Novotný, Jan. 2008. „Nedemokratický režim v Bělorusku.“ *Středoevropské politické studie* 10, 1 (cit. 2008-09-22). (<http://www.cepsr.com/index.php?ID=34>).

Internetový dokument

(Odkaz v textu)

(Název organizace Rok: případně strana)

(Evropská komise 2000: 34)

(Citace v seznamu literatury)

Název organizace. Rok. *Název dokumentu*. Místo vydání: Vydavatelství (cit. YYYY-MM-DD). (Internetová adresa).

Evropská komise. 2000. *Report on the Czech Republic*. Brusel: EU Publishing (cit. 2007-01-28). (http://europa.eu/documents/registers/index_cs.htm).

Webové stránky

(Odkaz v textu)

(Název stránek [možno i zkrácený] Rok)

(Portál AMO 2008)

(Citace v seznamu literatury)

Plný název stránek. Rok (cit. YYYY-MM-DD). (Internetová adresa).

Portál Asociace pro mezinárodní otázky. 2008 (cit. 2008-09-22). (<http://www.amo.cz/cz/>).

---

³ U internetových zdrojů by mělo být uvedeno datum citování neboli datum stažení zdroje z dané adresy WWW. Pokud u internetového dokumentu neznáme rok uveřejnění, nebo se jedná např. o webové stránky, můžeme uvést rok vytvoření či aktualizace webových stránek, který bývá umístěn v jejich spodní části.

Ostatní rady a doporučení

a) Opakování stejného zdroje v odkazech

- a. V případě bezprostředního citování stejného zdroje se může uvést: „(Tamtéž: 55)“, případně „(Ibidem: 55)“.
- b. Při citování stejného zdroje na jiném místě se (v německém způsobu citování) může uvést: „Sartori: c. d., s. 23.“

b) Zápis více zdrojů od jednoho autora ve stejném roce – pokud citujeme více prací od stejného autora publikovaných ve shodném roce, používáme k odlišení jednotlivých zdrojů malá písmena *a*, *b* atd. Např.: v odkazu „(Novák 2003a: 45)“, „(Novák 2003b: 45)“; v citaci pak „Novák, Jan. 2003a. *Politické strany na Slovensku*. Praha: SLON.“, „Novák, Jan. 2003b. *Politické strany v Maďarsku*. Praha: SLON.“

c) V případě citování zdroje bez známého jména autora či instituce (např. on-line text) se jako první údaj uvádí název zdroje. To platí rovněž v případě citování zdroje více autorů s obecně známým názvem (např. u encyklopedií), kdy se v odkazu může uvést zkrácený název, z něhož vyplývá zřejmá souvislost s jeho plnou podobou v citaci. Např.: v odkazu „(Blackwellova encyklopedie 1995: 116)“, v citaci pak „*Blackwellova encyklopedie politického myšlení*. 1995. Brno: CDK – Proglas.“

d) Způsob zápisu bibliografických odkazů a citací dalších typů zdrojů, které nejsou uvedeny v této příloze, se řídí pravidly ČSN. Instrukce lze dále nalézt v doporučených odkazech (viz část III, bod 11).

***